

Prieskum implementácie Európskeho zboru solidarity

v prvom roku jeho existencie

Zhrnutie

Autori: Sümeyra Akarçeşme, Helmut Fennes

Spoluautori: Johanna Böhler, Martin Mayerl

Preklad: Miroslav Droždiak

Zhrnutie záverečnej správy z výskumu

v rámci konzultačného procesu pre asistenčné centrum Európskeho zboru solidarity a prípravy štúdie pre sieť RAY

Európsky zbor solidarity je program Európskej únie, ktorý slúži na podporu mládežníckych projektov s európskym rozmerom s cieľom podporovať solidaritu v Európe. Výskumnú analýzu európskych programov pre mládež (RAY) vykonáva sieť RAY, ktorá združuje národné agentúry programu Erasmus+: Mládež v akcii a ich výskumných partnerov v 34 krajinách*.

Táto štúdia, v ktorej sa skúma implementácia Európskeho zboru solidarity v prvom roku jeho existencie, sa realizovala v rámci konzultačného procesu pre asistenčné centrum Európskeho zboru solidarity a prípravy štúdie pre sieť RAY. Štúdiu realizoval Inštitút pre generačný výskum a vzdelávanie (Generation and Educational Science Institute) v Rakúsku v spolupráci so sieťou RAY a národnou agentúrou Európskeho zboru solidarity v Rakúsku.

Táto správa vyjadruje výhradne názory jej autorov a Európska komisia nezodpovedá za žiadne použitie informácií, ktoré sú v nej uvedené. Ďalšie publikácie siete RAY sú k dispozícii na adrese <http://www.researchyouth.eu/results-erasmus-youth-in-action>.

Licencia Creative Commons

Toto dielo bolo vydané na základe licencie:

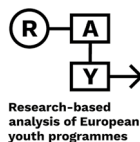
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

Vydanie tejto publikácie bolo možné vďaka podpore Európskej komisie prostredníctvom programu Európsky zbor solidarity.

Podpora Európskej komisie na vypracovanie tejto publikácie neznamena, že Európska komisia schválila jej obsah, ktorý je výhradným vyjadrením názorov autorov. Komisia nezodpovedá za žiadne použitie informácií uvedených v tejto publikácii.

Tento dokument je k dispozícii na adrese <http://www.researchyouth.eu/results-erasmus-youth-in-action> a na adrese <https://www.salto-youth.net/rc/solidarity/training-support-community/resources/>.

Verzia 20191230, december 2019

* V roku 2019: Belgicko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Island, Írsko, Lichtenštajnsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Severné Macedónsko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko, Turecko, Spojené kráľovstvo.

Úvod

Asistenčné centrum Európskeho zboru solidarity poverilo Inštitút pre generačný výskum a vzdelávanie (GENESIS) vykonaním konzultačného procesu v rámci programu Európskej únie Európsky zbor solidarity. Tento konzultačný proces sa uskutočnil v spolupráci so sieťou RAY v kontexte prípravy štúdie pre výskumnú analýzu a monitorovanie Európskeho zboru solidarity. S cieľom vytvoriť pevný základ pre ďalšie vykonávanie programu inštitút GENESIS realizoval výskumný projekt založený na prístupe s kombináciou viacerých metód. Cieľom výskumného projektu bolo analyzovať proces implementácie Európskeho zboru solidarity a preskúmať rôzne aspekty, ktoré si z pohľadu zainteresovaných strán programu vyžadujú ďalšiu pozornosť. V tomto zhrnutí uvádzame prehľad hlavných zistení tohto výskumného projektu, pokiaľ ide o:

- { údaje z prvých troch kôl podávania žiadostí s ohľadom na akcie, charakteristiky projektu, profily žiadajúcich organizácií atď.,
- { témy a ciele, ktoré sa riešili prostredníctvom projektov Európskeho zboru solidarity,
- { príležitosti, výzvy a prekážky súvisiace s programom, ako ich vnímali príslušné zainteresované strany,
- { potreby aktérov zapojených do programu Európskeho zboru solidarity,
- { školenia,
- { príklady vykonávania programu,
- { mapovanie zainteresovaných strán Európskeho zboru solidarity na európskej úrovni.

Údaje o žiadostiach

Podľa analýzy údajov z prvých troch kôl podávania žiadostí sa veľká väčšina žiadostí týkala dobrovoľníckych projektov a dobrovoľníckych partnerstiev (64 % a 8 %), zatiaľ čo približne štvrtina žiadostí sa týkala projektov v oblasti solidarity a 2 % sa týkali stáží a pracovných miest.

Vo viac ako polovici žiadostí v oblasti dobrovoľníctva (58 %) a v 72 % žiadostí týkajúcich sa stáží a pracovných miest sa uvádzalo plánované zapojenie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí. Z prieskumu medzi žiadajúcimi organizáciami zároveň vyplynulo, že zapojenie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí sa predpokladalo vo viac ako 80 % dobrovoľníckych partnerstiev a projektov v oblasti solidarity.

Z hľadiska profilu žiadajúcich organizácií ide vo veľkej väčšine o neziskové organizácie (viac ako 90 %). Pomerne malé percento organizácií predstavujú subjekty verejného sektora (11 % žiadateľov o granty na projekty, 22 % žiadateľov o značku kvality). Identifikované bolo široké spektrum rôznych druhov organizácií, pričom viac ako polovica sú mimovládne organizácie/združenia.

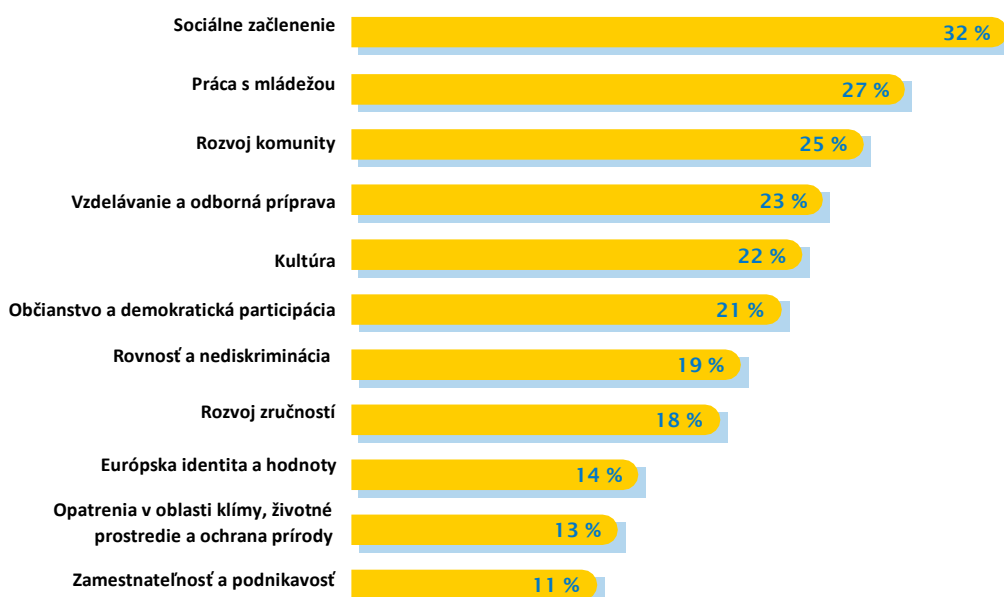
V súvislosti z úrovňou činnosti organizácie (od miestnej po medzinárodnú) z prieskumu medzi žiadajúcimi organizáciami vyplynulo, že organizácie obvykle pôsobia na viacerých úrovniach, keďže v priemere označili 2 – 3 úrovne. Veľká väčšina však uviedla, že pôsobí na miestnej úrovni (77 %), z čoho vyplýva, že vo všeobecnosti majú potenciál prispievať k rozvoju miestnych spoločenstiev.

V minulosti bolo do projektu financovaného z programu Erasmus+: Mládež v akcii (alebo z predchádzajúceho programu EÚ Mládež) zapojených 71 % žiadajúcich organizácií, s najvyšším percentuálnym podielom v prípade dobrovoľníckych partnerstiev (94 %), po ktorých nasledovali dobrovoľnícke projekty (85 %), stáže a pracovné miesta (75 %), značka kvality (48 %) a projekty v oblasti solidarity (46 %). Z týchto zistení vyplýva, že veľká väčšina organizácií, ktoré žiadajú o projekty v oblasti solidarity, nemá predchádzajúcu skúsenosť s programom EÚ v oblasti mládeže, čo znamená, že projekty v oblasti solidarity prilákali vysoké percento nových organizácií. Z pomerne vysokého percentuálneho podielu „nových“ organizácií, ktoré žiadajú o pridelenie značky kvality, okrem toho vyplýva, že v budúcnosti by mohlo viac „nových“ organizácií žiadať o dobrovoľnícke projekty a/alebo stáže a pracovné miesta.

Témy projektov a súlad projektov s cieľmi programu

Žiadajúce organizácie mali vybrať najviac tri témy (zo zoznamu 22 tém), na ktoré boli ich projekty zamerané. Z odpovedí vyplynulo široké spektrum tém, pričom najvyššie sa umiestnilo sociálne začlenenie (32 % všetkých projektov), po ktorom nasledovali práca s mládežou (27 %), rozvoj komunity (25 %), vzdelávanie a odborná príprava (23 %), kultúra a občianstvo a demokratická participácia (21 %). Všetky ďalšie témy vybralo menej ako 20 % organizácií.

Vyberte najviac tri témy, na ktoré je váš projekt zameraný:

% prípadov: v tomto grafe sú uvedené len témy, ktoré označilo viac ako 10 % respondentov.

Graf 1: Témy, na ktoré sa zameriavali predložené projekty.

V týchto témach sa do istej miery odrážajú výzvy, ktorým čelia spoločnosti v Európe a ku ktorým patria podpora demokracie, ľudské práva a sociálna súdržnosť na všetkých úrovniach. Prekvapením je však pomerne nízke percentuálne zastúpenie niektorých tém spojených s cieľmi programu, keďže niektoré z nich (napr. prijímanie a integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín) už roky patria k najvyšším výzvam európskych spoločností a zároveň sa osobitne uvádzajú v sprievodcovi programom Európskeho zboru solidarity. Pri bližšom pohľade na porovnanie krajín však zistíme, že v súvislosti s témami projektov existujú medzi nimi veľké rozdiely. Pri niektorých témach dosahujú rozdiely medzi krajinami až 40 percentuálnych bodov.

V online prieskume sme sa žiadajúcich organizácií zároveň pýtali, do akej miery má ich projekt/aktivita prispievať k cieľom Európskeho zboru solidarity, ktoré boli opísané dvanástimi rôznymi výrokmi. Z odpovedí vyplýva, že veľká väčšina respondentov s týmito výrokmi súhlasí alebo dôrazne súhlasí, pričom najsilnejší súhlas sa uvádza v prípade rozvoja kompetencií mladých ľudí. Ďalšími cieľmi programu, ktoré takisto získali viac ako 95 % („súhlasím“ alebo „dôrazne súhlasím“), sú: reakcia na spoločenské výzvy, poskytovanie ľahko dostupných príležitostí pre mladých ľudí na zapojenie sa do činností v oblasti solidarity, presadzovanie aktívneho občianstva a participácie, presadzovanie solidarity v Európe alebo posilňovanie (miestnych) komunít s cieľom podporovať sociálne začlenenie. Dokonca aj cieľ programu, ktorý sa umiestnil najnižšie – „podpora zamestnateľnosti mladých ľudí a ich prechodu na trh práce“ – dosiahol 88 %.

Príležitosti

Zainteresované strany, s ktorými sa uskutočnil pohovor na účely tejto štúdie, uviedli, že vo všeobecnosti vnímajú v programe, jeho zameraní a jeho akciách veľké príležitosti. Určité príležitosti týkajúce sa Európskeho zboru solidarity vyplynuli aj z analýzy údajov. Tieto príležitosti možno zhrnúť takto:

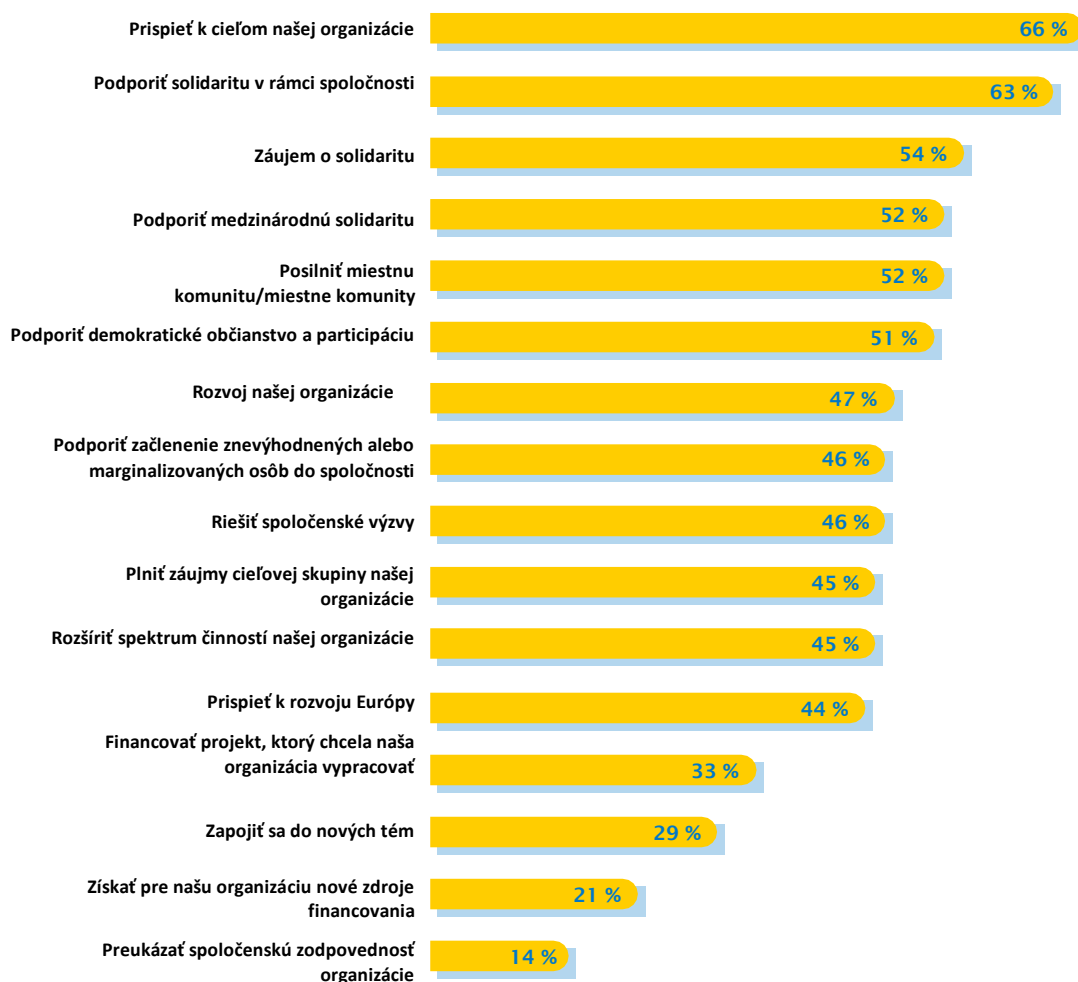
- { výslovné zameranie programu na solidaritu, najmä vzhľadom na aktuálny politický vývoj, napríklad pokiaľ ide o Brexit, odmietnutie mnohých krajín prijať utečencov a stúpajúcu podporu krajne pravicových strán,
- { možnosť vnútroštátnych činností v rámci rôznych akcií, pretože to môže byť dôležitý nástroj na riešenie miestnych problémov a vynikajúci spôsob, ako do programu uviesť nové organizácie bez predchádzajúcej skúsenosti v zahraničí,
- { diverzifikácia akcií; mladým ľuďom sa poskytuje viac možností, pokiaľ ide o projekty, do ktorých sa môžu zapojiť, a rozmanitý súbor akcií zároveň lepšie zodpovedá rôznorodosti potrieb a preferencií mladých ľudí v rôznych etapách ich života,
- { projekty v oblasti solidarity sa považujú za významnú príležitosť pre mladých ľudí, aby boli aktívni – nezávisle od organizácií – v prípade akejkoľvek spoločenskej výzvy, ktorá je pre nich skutočne dôležitá,
- { pri veľkej väčšine projektov (95 %) sa uvádza zapojenie miestnej komunity do projektu. Zabezpečuje sa tým možnosť prispieť k posilneniu miestnych komunít,
- { Európsky zbor solidarity láka nové žiadajúce organizácie, pričom najmä pri projektoch v oblasti solidarity nebolo predtým do programu Erasmus+ Mládež v akcii zapojených 54 % žiadajúcich organizácií,

- { mnoho žiadajúcich organizácií vníma ako príležitosť, že prostredníctvom Európskeho zboru solidarity sa spájajú záujmy spoločnosti so záujmami ich organizácií,
- { v súvislosti so stážami a pracovnými miestami mnoho zainteresovaných strán považuje akciu stáže a pracovné miesta v Európskom zbere solidarity za príležitosť, pokiaľ môže pomôcť predchádzať nahrádzaniu pracovných miest prostredníctvom dobrovoľníckych projektov,
- { niektoré zainteresované strany zároveň vidia v akcii stáže a pracovné miesta vynikajúcu príležitosť na vytvorenie bezpečného a kontrolovaného prostredia, v ktorom môžu mladí ľudia pracovať, a vnímajú jej potenciál v tom, že akcia Európskeho zboru solidarity stáže a pracovné miesta by mohla pomôcť pri riešení zneužívania mladých ľudí, ktorí prijímajú neplatenú prácu, aby nadobudli skúsenosti.

Aký záujem sledovala vaša organizácia podaním žiadosti?

Označte všetky možnosti, na ktoré ste prihliadali.

Graf 2: Záujem na podaní žiadosti v rámci Európskeho zboru solidarity.

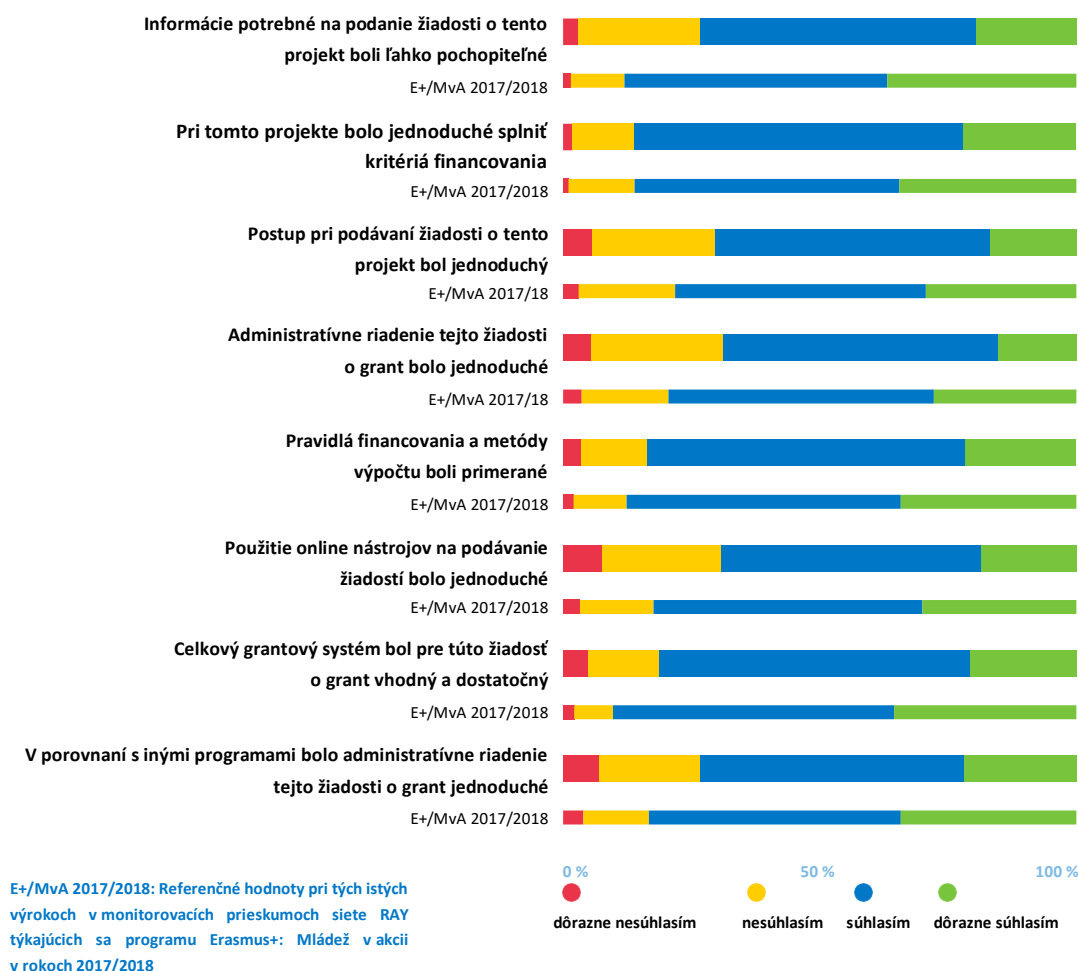
Výzvy a prekážky

Hoci mnoho respondentov bolo z Európskeho zboru solidarity nadšených, nový program priniesol aj určité výzvy. Išlo o tieto výzvy:

- { celkovo bolo zatiaľ značnou výzvou dosiahnutie spoločného chápania pojmu solidarita,
- { jednou z výziev bola propagácia nového programu, najmä v prípade niektorých agentúr, ktoré majú obmedzené finančné prostriedky alebo ktoré nemohli na tento účel vyčleniť dostatočný čas a zdroje,
- { značná časť žiadajúcich organizácií vo všeobecnosti uvádzala ťažkosti pri vypracovaní projektu, najmä v súvislosti s vyhľadávaním partnerov, a 26 % sa domnievalo, že pracovné zaťaženie spojené s vypracovaním projektu je neprimerané (v porovnaní so 7 % v prípade programu Erasmus+: Mládež v akcii),
- { za výzvu sa považuje vekové obmedzenie Európskeho zboru solidarity (18+),
- { celkovo bola nespokojnosť s postupom pri podávaní žiadosti o projekt – v niektorých prípadoch aj v značnej miere – vyššia ako pri programe Erasmus+: Mládež v akcii, napr. v súvislosti s plnením kritérií financovania, pravidlami financovania a metódami výpočtu či administratívnym riadením žiadosti o grant),
- { uvádzali sa aj technické výzvy spojené najmä s nástrojmi informačných technológií, napr. portálmi a formulármi žiadostí,
- { jednou z najväčších výziev v prípade stáží a pracovných miest, ktorú zdôrazňovala väčšina zainteresovaných strán, ale najmä národné agentúry, bola skutočnosť, že organizáciám sa neposkytujú dostatočné finančné stimuly, aby skutočne požiadali o stáže a pracovné miesta, pretože z programu sa pokrývajú len niektoré náklady na projekt (napr. cestovné a sťahovanie účastníkov, organizačná podpora, podpora na začlenenie atď.), pričom sa vyžadovalo, aby organizácie, ktoré sú príjemcami grantu, vyplácali aspoň minimálnu mzdu príslušnej krajiny. Odrazilo sa to aj v odpovediach žiadajúcich organizácií v rámci prieskumu, kde takmer 40 % žiadateľov považovalo financovanie za neadekvátne,
- { ďalšou výzvou z hľadiska stáží a pracovných miest, ktorú uvádzali najmä národné agentúry, je vysoké byrokratické zaťaženie pri nízkych finančných stimuloch. Podľa skúseností národných agentúr je pre organizácie zrejme jednoduchšie, ak zamestnancov alebo stážistov prijímajú samy bez toho, aby sa museli zaviazat k plneniu požiadaviek Európskeho zboru solidarity, a bez toho, aby museli prejsť celým procesom podávania žiadostí.

Do akej miery súhlasíte, resp. nesúhlasíte s nasledujúcimi výrokmi?

Graf 3: Postup pri podávaní žiadosti o projekt.

Analýza potrieb

Vyjadrené boli tieto potreby aktérov zapojených do programu Európskeho zboru solidarity:

Potreby, ktoré uviedli národné agentúry

- { podpora, v ktorej sa prihliada na rôzne potreby národných agentúr z hľadiska veľkosti, financovania a skúseností,
- { vytvoriť viac príležitostí na výmenu skúseností medzi národnými agentúrami,
- { priamy prístup k databáze Európskeho zboru solidarity (PASS),
- { včasné oznamovanie akýchkoľvek zmien digitálnych platforiem,
- { vytvorenie platformy pre účastníkov projektov na poskytovanie spätnej väzby,
- { v súvislosti so stážami a pracovnými miestami zabezpečiť prehľad politik zamestnanosti jednotlivých krajín,
- { viac finančných stimulov pre organizácie, aby žiadali o stáže a pracovné miesta.

Potreby, ktoré uviedli žiadajúce organizácie

Hoci prieskum medzi žiadajúcimi organizáciami neobsahoval nijaké osobitné otázky o ich potrebách vzhľadom na Európsky zbor solidarity, z ich odpovedí možno vyvodiť tieto potreby organizácií, ktoré majú záujem o Európsky zbor solidarity:

- { efektívne nástroje a podpora na vyhľadávanie partnerov na spoločný projekt,
- { poradenstvo a školenia o spôsoboch zapojenia mladých ľudí do vypracovania projektu v rámci Európskeho zboru solidarity,
- { ľahko dostupné a zrozumiteľné informácie o tom, ako podať žiadosť,
- { jednoduchý postup podávania žiadostí,
- { používateľsky ústretové online nástroje na podávanie žiadostí.

V súvislosti so stážami a pracovnými miestami boli vyjadrené tieto potreby:

- { pravidelná aktualizácia profilov mladých ľudí, ktorí majú záujem o Európsky zbor solidarity, v databáze Európskeho zboru solidarity (PASS),
- { stáže a pracovné miesta by sa mali viac zatraktívniť, a to zvýšením financovania a/alebo znížením byrokracie.

Školenia

Školenia zamerané na podporu vykonávania programu boli predovšetkým určené organizáciám, ktoré mali záujem podať žiadosť v programe Európsky zbor solidarity, najmä tým, ktoré neboli zapojené do programu Erasmus+: Mládež v akcii. Témami boli najmä ciele, štruktúra a kritériá financovania nového programu, ale aj začlenenie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí do projektu. Existovalo široké spektrum školiacich formátov vrátane webových seminárov a online školení, ako aj špecializovaných seminárov, ktoré boli zamerané na podporu organizácií pri vypracovaní projektu oprávneného na financovanie prostredníctvom Európskeho zboru solidarity a na vytvorenie príslušnej aplikácie (projektové laboratóriá/kliniky).

Vyvodíť možno ďalšie školiace potreby rôznych aktérov v programe, napríklad pokiaľ ide o tieto aspekty:

- { chápanie solidarity koncepčným spôsobom – a ako ju začleniť do projektov,
- { podpora miestneho dosahu podporených projektov,
- { vzdelávacia podpora pre účastníkov v podporených projektoch,
- { rozvoj partnerstiev pre projekty,
- { všetky aspekty stáží a pracovných miest vrátane právnych aspektov, ako aj povinností a vzťahov medzi rôznymi aktérmi v podporených projektoch,
- { vykonávanie programu, najmä prostredníctvom školení na základe potrieb pre zamestnancov národných agentúr.

A napokon sú potrebné školenia pre školiteľov s cieľom naplniť školiace potreby, ktoré sú tu uvedené.

Ďalšie zistenia

V štúdií sa zároveň uvádza široké spektrum príkladov implementácie programu národnými agentúrami, najmä pokiaľ ide o propagáciu nového programu (a to aj prostredníctvom sociálnych médií), prilákanie nových žiadateľov, podporu organizácií pri vypracovaní projektu a podaní žiadosti, začlenenie mladých ľudí s nedostatkom príležitostí atď. Štúdia okrem toho zahŕňa mapovanie a zoznam viac ako 50 zainteresovaných strán programu Európsky zbor solidarity na európskej úrovni vrátane ich cieľov a odkazov na ich webové stránky.

Asistenčné centrum Európskeho zboru solidarity

Asistenčné centrum Európskeho zboru solidarity podporuje národné agentúry a organizácie v oblasti mládeže a mimo nej pri implementácii programu Európsky zbor solidarity.

Poslaním asistenčného centra je:

- { skúmať potenciál solidarity ako ústrednej hodnoty v európskej spoločnosti,
- { presadzovať využívanie Európskeho zboru solidarity ako nástroja na pochopenie a žitie solidarity,
- { koordinovať činnosti v oblasti vytvárania sietí (napr. školenia, semináre a podujatia), ktoré poslúžia na podporu procesu implementácie programu a maximalizáciu jeho vplyvu,
- { prispievať k budovaniu komunity organizácií Európskeho zboru solidarity.

Asistenčné centrum má sídlo pri organizácii IZ, rakúskej národnej agentúre programu Erasmus+: Mládež v akcii a Európskeho zboru solidarity vo Viedni v Rakúsku.

Ďalšie informácie:

<https://www.salto-youth.net/>

<https://www.salto-youth.net/rc/solidarity/>

<https://www.iz.or.at/rc>

